

21 דצמבר, 2020
ו' טבת, תשפ"א

לכבוד
ח"כ מיקי חיימוביץ
יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה
כנסת ישראל

כבוד היו"ר,

הנדון: עמדת התאחדות התעשייתיים - פעילות הקרן לשמירת הניקיון

ראשית, אנו מברכים על הצגת הדו"ח בגין פעילות הקרן לשמירת הניקיון בפני הוועדה ומוזמניה. אנו רואים חשיבות רבה לשקיפות בפעילות הקרן, נושא שאנו רואים כלוקה בחסר בהתנהלות הקרן עד כה.

להלן התייחסותנו לדו"ח ולפעילות הקרן לשמירת הניקיון:

1. לצערנו, אנו עדים לכך שישראל ממשיכה לפגור אחרי מדינות ה-OECD ביכולת הטיפול בפסולת ובהקמת מתקנים ואמצעים לקיים את ארבעת העקרונות של טיפול נאות בפסולת, והם: הפחתה במקור, שימוש חוזר, מיחזור והשבה. לכן, לצערנו כמות הפסולת לנפש בישראל גבוהה מהמקובל ב-OECD וכך גם שיעור ההטמנה בה.

לעמדתנו, יש להקצות באופן משמעותי ונרחב בהרבה תקציבים - מתקציבי הקרן לשמירת הניקיון - לעידוד הפחתה במקור ולעידוד הקמת מתקני מיון והפרדה ומתקני קצה למיחזור פסולות, בזרמים השונים.

בשנים האחרונות החל המשרד להגנת הסביבה להקצות תקציבים שיופנו במישרין להקמת מתקני טיפול, ואנו רואים זאת כצעד חיובי, אולם:

א. נדרשת העמקה משמעותית של התקציבים - אשר נמצאים בקופת הקרן - על מנת להביא להישגים מהירים בהרבה, ואנו קוראים להגברת היקף הקולות הקוראים בהתאם.

ב. חלק ניכר ממתקני טיפול בפסולת ומפעלי המיחזור אינם זכאים כיום לקבלת תמיכות תקציביות, להבדיל מתמיכות אשר ניתנות לתעשייה במסגרת חוק עידוד השקעות הון. מוצע שהממשלה תקבע מסלול מינהלי למתן תמיכות בחברות טיפול בפסולת, אשר מחזיקות מתקנים תעשייתיים לכל עניין ודבר.

ג. המענקים אשר מוקצים על ידי המשרד להגנת הסביבה להקמת מתקני טיפול בפסולות נדרשים בתשלום מע"מ. החלת מע"מ על מענקים אלו מפחיתה את הכדאיות בהקמת המתקנים, והינה בפועל כפל תשלום מע"מ - פעם אחת, משולם מע"מ בגין היטל הטמנה על ידי המטמנות (המע"מ מועבר לרשויות המע"מ וההיטל מועבר לקרן לשמירת ניקיון), ובפעם נוספת משולם מע"מ כאשר הקרן מעבירה כספים מתוך היטל הטמנה למיחזור למפעלי המיחזור. לפיכך, לעמדתנו יש לקבוע פטור בגין תשלום מע"מ על מענקים אלו. הדרך הינה פשוטה - לפי תקנות המע"מ קיים פטור למענקים שהקרן לשמירת ניקיון מעבירה למו"פ. יש להרחיב את הפטור גם למענקים שמועברים מהקרן לטובת מיחזור פסולת.

-2-

2. היות שחלק ניכר מכספי הקרן נוצר מתשלומים של התעשייה (בין אם בשל פסולות אשר מפונות על ידה והיא נושאת בעלויות היטל ההטמנה, ובין אם בשל קנסות המשולמים על ידה), לעמדתנו ראוי לקבוע שאחד מנציגי הציבור בקרן לשמירת הניקיון יהא נציג התעשייה, במקביל לנציג הרשויות המקומיות.
3. בדו"ח מוצגת טענה בנוגע לריכוזיות בשוק אתרי ההטמנה, אשר לכאורה גורם לעלייה במחירי ההטמנה ולהשלכת פסולת בשטחים פתוחים או שריפתה באופן לא חוקי (עמ' 14-13). נבקש לציין כי טענה זו חוטאת למציאות:
 - א. כמות המטמנות הצטמצמה בשל מגבלות ודרישות של המשרד להגנת הסביבה, ולא מתוך החלטה עסקית של בעלי המטמנות.
 - ב. חלק ניכר מייקור מחירי ההטמנה נובע מדרישות נוספות של הממשלה ומשינוי הערכת ערך הקרקע (שומה) באופן שייקר משמעותית את עלות הקרקע למטמנות. בסוגיה זו טרם התקבלו הכרעות סופיות, דבר שמקטין את הוודאות של מפעילי מטמנות.
 - ג. קיימת סתירה אינהרנטית בין שני אינטרסים מנוגדים שלא מוסדרת רגולטורית. מצד אחד, יש אינטרס למשרד להגנת הסביבה לייקר את עלות ההטמנה על מנת לעודד מיחזור (כל עוד המטמנה יותר זולה ממיחזור הרשויות יעדיפו הטמנה על פני מיחזור), מצד שני מתלוננים שההטמנה יקרה מידי בשל ריכוזיות. זה ענין של מדיניות וודאי לא תלוי במטמנות.
4. למטמנות קיימת יכולת להפחתת השפעות סביבתיות של פליטות ביו גז, על ידי ייצור חשמל מגז המופק במטמנות, חלף שריפת הגז בלפיד (שזו חובתן החוקית כיום). לצערנו, רשות החשמל אינה מקנה תימרוץ לייצור חשמל מגזי מטמנות (להבדיל מייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת הגם שייצור חשמל מגז מטמנות עונה על הקריטריון של אנרגיות מתחדשות). גם כאן קיימים מספר פתרונות פשוטים, כלהלן:
 - א. לקבוע תעריף חשמל ייעודי לתחנות כוח קטנות שמפיקות חשמל מגז מטמנות;
 - ב. לקבוע שתחנות כוח שמפיקות חשמל מגז מטמנות יזכו לתעריף שניתן למתקנים המייצרים גז בתהליך אנאירובי – שהוא התהליך הטבעי שמתרחש במטמנות (התעריף הזה כבר קיים ורק צריך אישור של המשרד להגנת הסביבה);
 - ג. להגדיל את הפרמיה שמוענקת כיום לחשמל המופק מגז מטמנות, על מנת שיגן על המחיר שייצור חשמל זה מקבל מפני ירידה של תעריף הייצור. המקור המימוני יכול וראוי שיהיה מתוך כספי הקרן לשמירת ניקיון.

העתקים: חברי הועדה